

บทนำ

1. ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงแนวความคิดของมองเตสกีเยอ (Montesquieu 1689 - 1755) ที่ว่า “ในแต่ละรัฐย่อมมีอำนาจสามแบบด้วยกัน กล่าวคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ หากมีการรวมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารอยู่ในบุคคลคนเดียวหรือองค์กรใช้อำนาจรัฐระดับสูงเพียงองค์กรเดียวแล้วเสรีภาพย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้แล้วเสรีภาพก็ไม่อาจเกิดได้เช่นกัน หากมิได้มีการแยกอำนาจตุลาการออกจากอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร หากตุลาการรวมอยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติก็จะทำให้อำนาจเหนือชีวิตและเสรีภาพของพลเมืองเป็นไปตามอำเภอใจ และหากตุลาการเป็นพวกเดียวกับฝ่ายบริหารก็จะทำให้ตุลาการมีอำนาจแบบผู้กดขี่ทุกอย่างยอมสูญเสียไปหากมนุษย์คนเดียวกันหรือองค์กรเดียวกันของผู้ถืออำนาจหรือของขุนนางหรือแม้กระทั่งประชาชนสามารถใช้อำนาจทั้งสามประการนี้ได้”¹ ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญในรัฐสมัยใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยจึงต้องมีการกำหนดให้มีการจัดวางโครงสร้างของรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อจัดวางโครงสร้างองค์กรของรัฐไม่ให้มีอำนาจเด็ดขาดอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติรัฐ กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมายหรืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจหน้าที่ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรืออำนาจบริหาร และอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายของการกระทำขององค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจตุลาการ โดยในหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยผ่านกลไกของรัฐ อันได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยมีวัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายอยู่ที่การประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรของรัฐ² นอกจากนี้ หลักการแบ่งแยกอำนาจยังได้เรียกร้องให้มีการจัดการแบ่งอำนาจและแยกตัวบุคคลผู้ใช้อำนาจเป็นคนละคนอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามหลักการขัดกันของหน้าที่ (incompatible principle) ที่ห้ามบุคคลเดียวกันดำรงตำแหน่งในองค์กรซึ่งเป็น

¹บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), น. 430-431.

²สมยศ เชื้อไทย, หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552), น. 174-175.

ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในขณะเดียวกัน เนื่องจากอาจเกิดกรณีที่ผลประโยชน์ขัดกันจากการใช้อำนาจระหว่างองค์กรได้ เช่นเดียวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (conflict of interest) ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะที่มุ่งประโยชน์ในทางทรัพย์สินโดยสวนทางกับความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน³

เมื่อพิจารณาถึงหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์จะเห็นได้ว่า การขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นรูปแบบการคอร์รัปชันที่มีพัฒนาการที่ซับซ้อนกว่าการคอร์รัปชันธรรมดาที่สังคมรับรู้กันโดยทั่วไปมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เนื่องจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นการคอร์รัปชันที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของสาธารณะอันเป็นส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การคอร์รัปชันรูปแบบนี้หากจะกล่าวถึงความเสียหายแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมโดยรวมมากกว่าการคอร์รัปชันแบบธรรมดาทั่วไป เนื่องจากบุคคลที่มีโอกาสกระทำการดังกล่าวได้นั้นมักจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารประเทศหรือกำกับการบริหารประเทศ ซึ่งสังคมโดยรวมมอบคุณความไว้วางใจในการให้เข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวเพื่อประโยชน์สุขของประเทศมากกว่าการมอบอำนาจเพื่อให้เข้ามาแสวงหาประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้การขัดกันแห่งผลประโยชน์ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ประชาชนได้มอบความไว้วางใจให้อีกด้วย

รัฐธรรมนูญในฐานะเป็นกฎหมายที่กำหนดกฎกติกาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ รวมตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างองค์กรเหล่านั้น และในอีกด้านหนึ่ง รัฐธรรมนูญเป็นสถาบันที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการตีความและกำหนดกรอบของสถาบันอื่นๆ ในสังคม⁴ จึงจำเป็นต้องกำหนดกฎกติกาว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เพื่อมิให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองใช้อำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์ของตนเอง ญาติมิตร และครอบครัวได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นบนสถานการณ์ที่จะต้องนำพาประเทศไปสู่การปกครอง

³ คณิต ธิ นคร, “การสวมหมวกสองใบ”, ในเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “การครองตนของนักกฎหมาย: การขัดกันแห่งผลประโยชน์”, งานวิชาการรำลึกศาสตราจารย์จิตติ ติงศภักดิ์ ครั้งที่ 15, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, มีนาคม 2553.

⁴ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ: บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เล่ม 2, พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน 2546), น. 29.

ในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ โดยการจัดให้มีการเลือกตั้ง การแก้ปัญหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจ อย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งการดำเนินการทางการเมืองที่ขาดความโปร่งใส ขาดคุณธรรมและจริยธรรม ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจที่ล้มเหลว และการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเต็มที่ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีสาระสำคัญที่จะมุ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการในหลายแนวทางด้วยกัน ได้แก่ การคุ้มครอง การส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและขจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม และการทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ได้มีประเด็นสำคัญอยู่เรื่องหนึ่งที่ถูกหยิบยกมาอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและเป็นที่มาของมาตรการสำคัญอีกประการหนึ่งในการที่จะเสริมสร้างและป้องกันปัญหาอันเกิดจากความย่อหย่อนในมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและมีการใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรม อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขาดความโปร่งใส อีกทั้งทำให้กลไกในระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

เมื่อได้ศึกษาความคิดสำนักประวัติศาสตร์⁵ ที่เห็นว่า “การนิติบัญญัติ” เป็นกระบวนการใหญ่ที่สำคัญและมีผลร้ายแรง รุนแรง ลึกซึ้งต่อชีวิตและสังคมมนุษย์ ดังคำกล่าวที่ว่า “การค้นพบการนิติบัญญัติของมนุษย์มีผลรุนแรงมหาศาลยิ่งกว่าการค้นพบไฟและดินปืนเสียอีก” เพราะฉะนั้นสมาชิกวุฒิสภาในฐานะ “ผู้แทนปวงชนชาวไทย” และในฐานะ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ซึ่งได้รับมอบความไว้วางใจจากประชาชนในการให้เข้ามาทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไว้หลายประการ ได้แก่

⁵ปรีดี เกษมทรัพย์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น. 235-238.

1. อำนาจในการตรากฎหมายหรือการตราพระราชบัญญัติ โดยเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเสนอ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด การให้ความเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายต่างๆ เพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายต่อไป

2. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารด้วยวิธีการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ กล่าวคือ การตั้งกระทู้ถามในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่ หรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดเป็นรายบุคคล อันอาจส่งผลให้รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งได้

3. การให้ความเห็นชอบ โดยสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดินในกรณีต่างๆ ได้แก่ การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมก่อนครบกำหนดเวลา 120 วัน การให้ความเห็นชอบในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ การให้ความเห็นชอบในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างพระราชบัญญัติ การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม และการรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้รัฐสภา โดยเฉพาะในส่วนของวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาบุคคลในองค์กรต่างๆ โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญจะให้ความสำคัญในการกำหนดกฏกติกาว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นการป้องกันมิให้สมาชิกวุฒิสภาได้ใช้อำนาจไปในทางที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้นแล้ว ยังไม่มีความชัดเจนและไม่ครอบคลุม

ในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายให้ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภา อันได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ประกอบกับรัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติมาตรการเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (action amounting to a conflict of interest) โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา คู่สมรส บุตร และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรส และบุตรที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้กระทำการ และเพื่อป้องกันมิให้สมาชิกวุฒิสภาก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมาย อันจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายหรือการกำหนดนโยบาย รวมทั้งเป็นข้อมูลและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติ อันจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา
4. เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองอันเป็นบุคคลสาธารณะในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์
5. เพื่อนำบทสรุปและข้อเสนอแนะจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาใช้เสนอแนะแนวทางในแก้ไขปัญหาอันเกิดขึ้นจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้อย่างแท้จริง

3. สมมติฐานของการศึกษา

การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน รวมทั้งต้องปราศจากความเคลือบแคลงสงสัยในการทำหน้าที่อันเนื่องมาจากการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะ แต่โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้นแล้ว ยังไม่มีความชัดเจนและไม่ครอบคลุมในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการตีความและการบังคับใช้กฎหมายให้ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาว่าด้วยเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้จำกัดการศึกษาอยู่เฉพาะการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา อันได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งในกรณีของบุคคลดังกล่าวจะมีความเข้มงวดมากกว่ากรณีของสมาชิกวุฒิสภา ด้วยเหตุที่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอยู่ในฐานะที่จะใช้อำนาจในฐานะฝ่ายบริหารไปในทางที่แสวงประโยชน์โดยมิชอบได้มากกว่าสมาชิกวุฒิสภา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทนำ ได้กล่าวถึงความเป็นมาและสภาพของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

บทที่ 1 ศึกษาข้อความคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ซึ่งประกอบไปด้วย รัฐและการใช้อำนาจรัฐ และรัฐสภาในฐานะผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์

บทที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติในระบบกฎหมายต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา

บทที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติในระบบกฎหมายไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาลงไปในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นบ่อเกิดหรือที่มาของการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ รวมทั้งหลักการในกฎหมาย และข้อบังคับ

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังศึกษาถึงลักษณะการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา อันนำไปสู่ปัญหาการตีความรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักการที่อยู่เบื้องหลัง ในเรื่องนั้นๆ โดยศึกษาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ผลการประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายประธานวุฒิสภา และกฎหมายต่างๆ ประกอบการศึกษา

บทที่ 4 ศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใด

ประเด็นที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการเข้ารับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น

ประเด็นที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการรับเงินหรือประโยชน์อื่นใด

ประเด็นที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อ

ประเด็นที่ 5 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถานะหรือตำแหน่ง

บทที่ 5 เป็นการสรุปและเสนอแนะแนวทางในแก้ไขปัญหอันเกิดขึ้นจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้อย่างแท้จริง

5. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้เขียนได้ทำศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ หนังสือ ตำรากฎหมาย เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารประกอบการสัมมนา เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาศาลฎีกา ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายประธานวุฒิสภา ตลอดจนข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนคาดว่าจะมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบและรับรู้ถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกิดจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา
2. ทำให้ทราบและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายของต่างประเทศว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติ อันจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับประเทศไทย
3. ทำให้สมาชิกรัฐสภาได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ว่าด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ได้เป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองอันเป็นบุคคลสาธารณะในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์
4. ทำให้ได้บทสรุปของการวิเคราะห์มาใช้ในการเสนอแนะแนวทางในแก้ไขปัญหอันเกิดขึ้นจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้อย่างแท้จริง
5. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ อาทิเช่น นักศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเชิงลึก สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ปรินูญานิพนธ์ สารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หรืองานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องๆ กับเรื่องดังกล่าวต่อไป